

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

הרב יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת בשלח תשפ"ו

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לקחת מצוות

ארונו של יוסף הוא 'מת מצווה' תרתי משמע, שהרי כל ישראל העדיפו לקיים את המצווה להוציא ביה ממצרים, הם 'נתעסקו בביזה' - מחשבתם הייתה רק במצווה הזו, אמנם משה רבינו הוא 'התעסק במצווה' - שקל את שתי המצוות, הוא חישב איזו מצווה ראוי יותר להתעסק בה. מי ששוקל מצוות ועוסק בהם גם ללא שיתחייב בהם הוא נקרא 'חכם לב'.

לקחת מצווה

וכן נאמר עליו 'יקח מצוות' - בעוסקי בשאלה זו, באותו השבוע למדתי את הגמרא במסכת קידושין אישה נקנית בכסף מניין לנו? משיבה הגמרא: אנו לומדים 'קחה קחה משדה עפרון' נאמר קחה בקידושין 'כי יקח איש אישה' ונאמר בשדה עפרון 'נתתי כסף השדה קח ממני' כמו 'קחה' אצל עפרון הינה בכסף כך 'קחה' בקידושין הינה בכסף. הרי לנו שכאשר נאמר 'יקח' - הכוונה לקחה בכסף.

מעתה, מובן החילוק בין ישראל למשה רבינו. כמו שאמרנו ישראל קיימו מצווה, ומשה קיים. אמנם משה רבינו הוא 'לקח מצווה', משה רבינו מוכן לתת כסף עבור מצווה, הוא מוכן לא להתעסק בביזה, לוותר על שלל מצרים בכדי ליכות במצווה שאין אחר שיתעסק בה. בשל כך התורה מדגישה בפרשה 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ' ולא 'ויעל משה'. זהו 'חכם לב', זהו 'יקח מצוות' - וזהו משה רבינו מנהיג ישראל!

אדם שמבין כי ערך המצוות יקר מכסף ופנינים הרי שהוא חכם לב מי שמעריך את המצוות, הוא יזכה להבין את יראת ה'. כדברי שלמה המלך 'אם תבקשנה כסף וְכַמְטֻמוֹנִים תִּחְפְּשֶׁנָּה: אַז תִּבְיִן יִרְאֵת ה' וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא'. (משלי ב, ד-ה)

גם אברהם אבינו

כך המדרש מזכיר אצל אברהם אבינו. 'חכם לב' - זה אברהם! 'יקח מצוות' - לפי שחרב מקומה של סדום ופסקו העוברים והשבים, אמר מה אני מפסיק צדקה מבית?!! הלך ונטה לו אהל בגר (בראשית רבה וירא).

הנה אברהם אבינו יכול היה לפטור את עצמו מאורחים, הרי סדום חרבה מה הוא אשם. ואברהם אבינו חושב בלבו כיצד יוכל לחייב את עצמו בהכנסת אורחים, כיצד יוכל להשפיע טוב בעולם, אברהם אבינו 'לוקח מצוות' - משקיע ממונו ואונו בכדי לקיים מצוות - בשל כך נדרש עליו 'חכם לב יקח מצוות'!

הרב אלישיב זצ"ל

פעם אחת פורסם בירושלים שאחד החזנים ראי' השמים הרב ר' יוסף רוזנבלט זצ"ל יבוא לשוור בבית הכנסת החורבה בעיר העתיקה.

המשך בעמוד 3

בגמרא (סוטה דף ג.) ת"ר: בא וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצוות (מציאת עצמות יוסף), שנאמר: 'חכם לב יקח מצוות...'. ומניין היה יודע משה רבינו היכן יוסף קבור? אמרו: סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור, הלך משה אצלה, אמר לה: כלום את יודעת היכן יוסף קבור? אמרה לו: ארון של מתכת עשו לו מצרים וקבעוהו בנילוס הנהר, כדי שיתברכו מימיו. הלך משה ועמד על שפת נילוס, אמר לו: יוסף, יוסף, הגיע העת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם, והגיעה השבועה שהשבעת את ישראל, אם אתה מראה עצמך - מוטב, אם לאו - הרי אנו מנוקין משבועתך, מיד צף ארונו של יוסף.

מצווה של משה - מצווה של ישראל

והשאלה נשאלת: הייתכן כי רק משה רבינו עסק במצווה ולא ישראל, הרי משה רבינו אמר לבני ישראל את ציוויי של הקב"ה: 'דָּבַר נָא פְּאֻזִּי הָעָם וַיִּשְׁאַלְוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רֵעֻתָהּ כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב: (פרשת בא) הרי שכל מי שהתעסק בשאלת כסף וזהב ושמלות מאת המצריים, קיים מצוות עשה דאורייתא, אם כן, כיצד הגמרא אומרת שישאל התעסקו בביזה ומשה רבינו התעסק במצווה?

אכן, החילוק בין משה לישראל הינו ברור. משה רבינו עסק במצווה שאין שכרה ניכר, ואלו ישראל התעסקו במצווה ששכרה ניכר היטב לעין - 'עכשיו ובמזמון'!

אמנם, אילו זה החילוק היה לגמרא לומר שמשה רבינו התעסק במצווה שאין שכרה ניכר, וישראל התעסקו במצווה ששכרה ניכר. אולם, הגמרא אינה אומרת כך אלא מזכירה שמשה התעסק במצווה וישראל בביזה!

לעסוק במצווה

ונוכל לומר תשובה נפלאה. הנה אין ספק כי גם ישראל עשו מצווה כאשר שאלו מן המצרים כלי כסף וכלי זהב. ברם, נשים לב כי חז"ל אומרים לנו שמושה וישראל 'נתעסקו' זה במצווה ואלו בביזה.

ועל כך בא הפסוק שאומר 'חכם לב יקח מצוות' הבה נתבונן מיהו 'חכם לב' ומהו 'יקח מצוות'?

מבאר רבינו יונה דבר נפלא: מי שהוא חכם לב, מחזר ומחפש אחרי המצוות, וגם כי לא הגיע חובה לידו, מתבונן במחשבותיו איזה הדרך תמצא לו מצווה לעשות. עכ"ל

משה רבינו היה 'חכם לב'. דהיינו, היו לפניו שתי מצוות מצווה לקחת ביה ממצרים ומצווה להטפל בארונו של יוסף משה רבינו עשה חשבון איזו מצווה הינה בבחינת מת מצווה שאין מי שיתעסק עמה ומיד גילה שזהו

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il

ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

הרב אלון בן שבת

שאלה

מה שיש נוהגים בשבת שירה ליתן חיטים לפני העופות, אם נכון הדבר לפי ההלכה

תשובה

מנהג זה הובא במגן אברהם סימן שכ"ד ס"ק ז' וכתב שאינו נכון לפי ההלכה שהרי אין מזונות עליה, ואין לטרוח בשבת בנתינת מאכל לבהמה שאינה שלו והובא במשנה ברורה ס"ק לא' להלכה.

אולם בתוספת שבת כתב שאין להקפיד בזה, כיון שנהגו כן לשם מצווה דמרגלא בפומיהו דאינשי שגם העופות אמרו שירה בים.

ויש שהתירו מטעם דאינו מניח לפניהם ממש אלא מניח באדן החלון או בחצר ואחר כך יבואו העופות ואין שייכא כל כך איסור נתנית מזון לבהמה בזה.

ובספר ארחות רבינו הקהילות יעקב חשש להמגן אברהם אלא שהיה לוקח מהשירים של החמין ונותן לפני הציפורים ביום ראשון לקיים המנהג.

ומרן זצ"ל בספרו לית חן עמוד קי"ב הביא בדם ספר אור פני משה הטעם שכעת נגזרה צנצנת המן שעל ידה היו באים למידת הביטחון כדכתיב "למען יראו את הלחם" וכו' הלכך בשבת שירה שבה קוראים פרשת המן המנהג ליתן הליטה לפני הציפורים שכשם שהציפורים הללו מוצאים מזונותיהם ללא טורח כך ישראל יש להם ליתן מבטם בהש"ת שיספק להם כדי מחייתם ויפנו עצמם לעסק התורה והמצוות.

והביא עוד מהמדרש שדתן ואבירים הניחו מזונם בשדה בערב שבת כדי ללוקטו בבוקר שבת ולהראות שהמן יורד גם ביום שבת דלא כנבואת משה רבינו, וזימן הקב"ה ציפורים ואכלו כל מה שהשאירו בשדה וכשיצאו דתן ואבירים ללוקט לא מצאו דבר ולכן נותנים בשבת הזאת שכר לציפורים על ידי נתינת החיטה לפניהם.

ואכן הרואה בפסוקים יראה שפעמיים ניסו דתן ואבירים להכחיש נבואת משה, האחד בירידת המן בימות החול כמו שכתוב בפרק טז' פסוק יט-כ ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בוקר, ולא שמעו אל משה ויתירו אנשים ממנו עד בוקר, ורום תולעים ויבאש, ויקצוף עליהם משה.

והשני ביום השבת כמובא בפסוק כה-כו ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה', היום לא תמצאוהו בשדה, וכו' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללוקט ולא מצאו.

ובזכרוננו מונה בילדותי כבן שבע ששמעתי ממורי הרב הצדיק שלמה נקי שליט"א שאמר על הפסוק ויהי בשלח פרעה וכו' ראשי תיבות ו' ונהגו י' ישראל ה' השם י' ישמרם, ב' בשבת ש' שירה ל' לאכול ח' חיטה. פ' פרסת ר' רגל ע' עם ה' החיטה. עד כאן ולא ביאר כוונת המנהג ולא מקורו בספרים, אף אני חיפשתי כן בספרי המדרשים ולא מצאתי.

ולהאמר יובן הכוונה שנהגו בשבת שירה לאכול חיטה על מנת לשיר ממנה וליתן לפני הציפורים ומה שאומר פרסת רגל עם החיטה הוא לזכור מה שעשה ה' לפרעה בקריעת ים סוף והטביע סוסיו ופרשיו בים ורומזים זאת באכילת הפרסת רגל.

הילכך למעשה ודאי ראוי מנהג זה לעשותו וכמו שכתב הגאון ממונקאטש בנימוקי או"ח שמנהג זה מקובל מקדושי עליון, ע"ש ואכן יש בו חינוך הבנים גדול להכרת הטוב ושמירת המנהג לפי גדרו וכללי ההלכה על מתכונתה וראוי שיבאר להם כל העניין וכו"ל.

בברכה

אלון בן שבת

הרב יגאל אלון

תשלום על פרסום מודעה שונה מעט ממה שהתכוון המפרסם

שאלה: ראובן בעל מקצוע מסוים רצה לפרסם בעלון השכונתי על חצי עמוד פרסום מסוים הקשור לעיסוקו, ואכן הוא ניסח מודעה ושלחה למזכירות העלון. לאחר כמה שעות, כשסיפר לחברו את מה שכתב במודעה, טען החבר שהמודעה לא מנוסחת בצורה מספיק מעניינת, ויש לו רעיון איך לכתוב אותה בצורה יפה יותר. ראובן שמח מאוד, ולאחר שהסכימו ביניהם על הנוסח החדש, שלח ראובן את המודעה החדשה למזכירות העלון, שאכן החזירו לו הודעת מייל כי הם יפרסמו את הנוסח החדש. ביום חמישי, כשקיבל ראובן לידי את העלון החדש, התפלא לראות שהמודעה הישנה התפרסמה, ולא הנוסח החדש אותו טרח לכתוב עם החבר שלו. ראובן התקשר למזכירות העלון, ואמר כי הוא לא מוכן לשלם על הפרסום, משום שהרי הם לא פרסמו את המודעה עם הנוסח הסופי שהוא ביקש לפרסם. בעל העלון טען לעומתו, שלמרות שנעשתה כאן טעות, והוא אכן לא פרסם את המודעה בנוסח החדש, אך מכל מקום, כיון שלמעשה הוא פרסם את המודעה וסוף סוף מובן ממנה מה רצונו לפרסם בבקשתו, א"כ את התוצאה שהוא ביקש להשיג - התקבלה. אזי שלל הפחות ישלם מחיר מופחת עבור המודעה, ומו"ל העלון מציע שהוא יפחית 30% ממחיר הפרסום. אך ראובן השיב, שאם המודעה הזו הייתה כפי הנוסח החדש שהוא יותר מושך אזי הוא היה משלם מחיר מלא, אך מכיון שהמודעה הישנה היא לא מושכת כ"כ א"כ אין לו כל הנאה מכך, ואין להם על מה לחייבו לשלם. "ואדרבה" טען ראובן "אם אתה רוצה לתבוע את מי שנהגה, אתה צריך לתבוע דווקא את אלו שקראו את המודעה הזו, שיתכן שהם אלו שנהגו ולא אני", כך טען ראובן. בעל העלון הלך ושאל את הרב מה לעשות? מה הרב אמור לענות למו"ל של העלון.

תשובה: עליו לשלם סכום מופחת כפי שיתפשרו ביניהם.

נימוקים: בגמ' (ב"ק ק:) מובא הדין באחד שמסר חפץ לאומן שיעשה לו מלאכה, וסיכמו ביניהם את המחיר, אך האומן שינה ממה שביקש ממנו ועשה מלאכה זו באופן אחר. ולדוגמה, אם מסר צמר לאומן שיצבענו בצבע אדום, אך הוא צבענו בצבע שחור, אזי אף על פי שהצבע לא עשה מה שהתבקש (ומשום כך בעל הצמר פטור מלשלם לו מה שסיכמו ביניהם מראש), מכל מקום אם יש שבח בצמר הצבוע, כלומר שהצמר התייקר ע"י הצביעה יותר ממה שהיה שווה כשלא היה צבוע, כיון שיש בבעל הבגד הנאה ממלאכתו של הצבע, הרי הוא חייב לשלם לאומן מדיו 'נהנה' על מה שהשביח את הבגד וצבעו. ומבואר שם שבעל הצמר אינו חייב לשלם לו מחיר מלא כפי מה שהבטיח לו בשכרו, אלא ישלם לו עבור ההוצאות ושכר הטרחה הראוי לתת לצבע כדי לצבוע הבגד בצורה כזו. [וראה בשו"ע סי' שו סעיף ג פרטי דינים בזה (ויש לציין, שדין זה הוא לא רק במקרה שיש שבח בעין בנכסים, אלא גם העושה פעולה עבור חברו ונהנה ממנה, חייב לשלם לו מדיו נהנה. ראה ברמ"א בס' רסד סעיף ד)]. ומה מבואר, שאף אם שינה האומן ממה שביקשוהו לעשות, אם נהנה מקבל המלאכה, הרי הוא צריך לשלם כפי מה שנהנה. אמנם במקרה שלנו טען ראובן שהוא לא נהנה כלל, אבל נראה לדון בזה כך שנהנה מבואר בגמ' (ב"מ קב.) שהשוכר בית מחבירו, על השוכר מוטל החיוב לקבוע מזוזה בבית, אך בסיום תקופת השכירות, אסור לשוכר לטול את המזוזה עמו כשיצא, ויש בזה חשש סכנה. וכתבו הפוסקים, שאע"פ שהשוכר צריך להשאיר את המזוזות בבית המושכר, בעל הבית צריך לשלם לו עבור המזוזות, שהרי הוא נהנה מכך שיש לו מזוזה בפתחו (ספר האשכול מהדורת אויערבאך, ח"ב הלכות מזוזה עמ' 78, וספר המאורות על הלכות קטנות, סוף הלכות מזוזה עמוד שסו. שיטמ"ק ב"מ שם בשם רבינו יונה ויונתן ואורחות חיים. וכן פסק הרמ"א ביו"ד סי' רצא סעי' ב). הרי מבואר מכך, שגם המקבל הנאה שהיא מצוה צריך לשלם על הנאה. ובאמת יש להבין מדוע, הרי קיימא לן (ר"ה כח.) מצוות לאו ליהנות ניתנו, ולכן מי שתקע בשופר של איסורי הנאה, יצא ידי חובתו. והביאור הוא, שכלל זה ש'מצוות לאו ליהנות ניתנו' נאמר דווקא במצוות שאין נהוג לשלם עליהם כסף (לדוגמה, תקיעת שופר), וכל הנידון הוא הנאת המצווה גרידא, ועל זה התחדש שהנאת מצוה אינה נחשבת הנאה. אך במצוות שנהוג לשלם עליהם כסף (לדוגמה, מזוזה), אזי אף שהנאת המצווה אינה נחשבת הנאה, אך מכל מקום נהנה מכך שהוא קיבל את המצווה בחינם, ואינו צריך לשלם עליה. ועל הנאה כזו צריך לשלם מדיו נהנה אף במצוות. וכך מבואר בדברי הפוסקים (יו"ד סי' רכא סעיף יא) שמי שאסר על עצמו שלא יהנה מנכסי חברו, אסור לו לשאול ספר לימוד מחבירו. וכתבו הט"ז (סק"מ) והש"ך (סקנ"ה) שאע"פ שהדין הוא שצויות לאו ליהנות ניתנו ולכן מותר למודד הנאה לתקוע בשופר שהדיר ממנו הנאה, יש לחלק שאין דרכם של אנשים להשכיר את השופר ואין זו 'הנאה ממונית', אבל בספרים שהדיר להשכירם ואין משאילים הספר שמא יתקלקל, אזי כיון שהשואל ספר חוסך את התשלום על שכירות הספר, ויש לו 'הנאה ממונית' בקבלת הספר בהשאלה, לכן לא נאמר בזה הכלל שצויות לאו ליהנות ניתנו (וכסברא זו כתב בנתי"מ בס' רעה סק"א, וראה אמרי בינה דיני שבת סי' לו).

לאור זאת, בנדון דידן, כיון שבבדי לפרסם מודעה בעלון - יש צורך להוציא ממון, וראובן גילה בדעתו שהוא רוצה לפרסם, והוא מוכן לשלם על מודעה, לפיכך כשהתמלאה בקשתו ומילאו את רצונו והתקבלה התוצאה שהוא ביקש להשיג, פרסום העסק הרי המציאו לו את הנאה שהיה מוכן לשלם עליה, ולכן יש לו חוב לשלם על הנאה זו. אמנם כיון שלא התמלא רצונו במילואו, לא יתחייב לשלם כל דמי הפרסום שסיכם בתחילה, אלא יתחייב לשלם הסכום שהיה מוכן לפרסם את המודעה הזו במחיר מוזל יותר, שכן הוא שווי ההנאה עבורו, וכסכום זה עליו לשלם.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

כל ירושלים הלכה לשמוע את השירה לכבוד ה' היוצאת מפיו, אף מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בהיותו אברך צעיר, חשב ללכת לחורבה כדי לשמוע את החזן, הוא כבר יצא לדרכו, אך לפתע עצר מהלכו החליט שלבן תורה עדיף לעסוק בהוויות דאביי ורבא מאשר להשתתף באירועים של חזנות. ושב מיד לביתו ולתלמודו.

אכן, אין איסור לשמוע חזנות. אולם אין ספק שכאשר חזנות מופלגת הייתה מולו הוא שקל אותה בפלס מול עסקן בתורה, וכאשר העדיף לקחת מצוות - לוותר על התפילה הנדירה למען לימוד תורה, אין ספק שלא יצא נפסד, וויתור זה העניק לו ולעם ישראל את המתנה הטובה ביותר את 'הרב הגאון אלישיב' היודע לשורר ולנגן בתורה ולהנעים את דבריה ואת הלכותיה על כל העם היהודי.

משה הפסיד או הרויח?

בעניינינו, האם משה רבינו הפסיד מכך?

הבה נראה. במדרש (שמות רבה, בשלח), אמר הקב"ה למשה: עליך נתקיים 'חכם לב יקח מצות', יוסף היה חייב לאביו לקברו מפני שהוא בנו ואתה לא בנו ולא בן בנו ולא היית חייב לעסוק בו וקברת אותו וכן אני שאיני חייב לבריה אני מטפל בך ואקברך שנאמר (דברים לד) 'ויקבור אותו בגי' - הרי לנו שמשו רבינו זכה שהקב"ה יתעסק בקבורתו.

עוד נאמר בפרשת כי תשא 'פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים' - במדרש: פסל לך הפסולת שלך משם העשיר משה, אמר הקב"ה דין הוא שיטול אותן פסולת משה, למה? אלא ישראל שלא נתעסקו במצות נתתי להן כל טוב ארץ מצרים שנאמר (שמות יב) 'וה' נתן את חן העם והעשירו, ומשה שעסק בעצמותיו של יוסף יהא עני?! אתן לו את הפסולת שיעשיר. (שמות רבה כי תשא) - הרי שמשו רבינו נעשה עשיר מחמת המצווה שעסק בה.

אכן, אין אדם מפסיד מעסק במצווה - כדברי המדרש: 'אמר הקב"ה, שמעו לי, שאין אדם שומע לי ומפסיד!' (דברים רבה, ראה). ככל שמשקיע במצווה באון וממון, הקב"ה מחזיר לו פי כמה וכמה, בזמן הנכון והראוי לו!

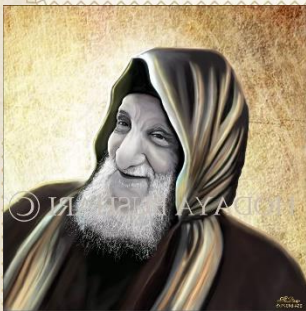
להתעשר מן הפסולת - מדוע?

נסיים בשאלה: מדוע משה רבינו התעשר מאוד, דווקא מפסולת הלוחות ולא מדבר אחר?

נראה לומר. על פי דברי הגמרא (סוטה יג.) 'כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר, היו שני ארונות הללו אחד של מת ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה, והיו עוברין ושבין אומרים: מה טיבן של שני ארונות הללו? אמרו: אחד של מת ואחד של שכינה; וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה? אמרו: קיים זה כל מה שכתוב בזה'.

הרי שיוסף הצדיק בעודו חי היה כשני הלוחות, וכאשר נפטר היה כשברי לוחות או כפסולת הלוחות שהרי נשמתו עלתה למרום. מעתה, כאשר משה רבינו עזב הכסף והזהב והתעסק בעצמות יוסף הרי שהתעסק בפסולת הצדיק בחלק הטפל לנשמתו, לכך היה ראוי למשה לקבל את פסולת הלוחות, - ואנו נשכיל להבין שפסולת המצוות ערכן רב מכסף וזהב.

נזכה להיות חכמי לב ולקחת מצוות, אמן!

שרי המאה ה-20

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי ישראל אבוחצירא

הרב ישראל אבוחצירא (א' בתשרי ה'תר"ן, 26 בספטמבר 1889 - ד' בשבט ה'תשמ"ד, 8 בינואר 1984) היה רב מחוז תאפילאלת, ראש ישיבה, אב בית דין ומקובל, מוכר בכינוי ה"בא סאלי" ("אבא ישראל", או "האבא המתפלל"). נודע בציבור כמחולל ניסים ורבים נהרו אליו לקבלת עצות וברכות.

נולד בעיר ריסאני שבמחוז תאפילאלת במרוקו. אביו היה הרב מסעוד אבוחצירא, בכורו של ר' יעקב אבוחצירא. אחיו היו הרב דוד אבוחצירא והרב יצחק אבוחצירא, המכונה "באבא חאקי".

בהגיעו למצוות השיאו אביו לרחמה בת אחותו, שנפטרה כעבור שנתיים בעת לידת בתם, שגם כן לא שרדה. בגיל 16 נשא את פריחה לבית אמסלם.

מגיל צעיר היה לומד בתענית דיבור עשרים שעות ביממה ויותר, וכן הנהיג עצמו בסיגופים לצום תענית רצופה יום ולילה ממוצאי שבת עד כניסת השבת הבאה. הרבה בטבילות, ואפילו כשהיו מים קפואים היה יורד לטבול תוך כדי שבירת הקרח, וידוע צניעותו בטבילת המקווה שלא היה פושט בגדיו ונכנס למים, אלא היה נכנס למים עם חלוק המכסה כל גופו, והיה מפשיל חלוקו בהתאם לכניסת גופו למים. גם הנהיג נדר במשך חמישים שנה שלא לאכול בשר (ובסוף חייב עקב מצבו בריאותי נאלץ להתיר את נדרו). למד שחיטה, מילה, וכתבת סת"ם. ב"ב באייר ה'תרס"ח (1908) נפטר האב רבי מסעוד, ובנו הבכור רבי דוד מילא את מקומו. פחות משנה לאחר מכן חילק רבי דוד את סמכויותיו, והבאבא סאלי התמנה בגיל 18 לראש הישיבה בריסאני.

בשנת ה'תר"פ (1919) התנהלו קרבות בין התושבים לבין הכובשים הצרפתיים באזור. התושבים חשדו בשני משפחת אבוחצירא שיתפו פעולה עם הכוחות הצרפתיים. בשבת, י"ד בכסלו תר"פ (6 בדצמבר 1919), הוצא רבי דוד להורג בידי מנהיג מקומי. לאחר מכן ברחו הבאבא סאלי ואחיו רבי יצחק אבוחצירא לעיירה בודניב ושם הקימו מחדש את הישיבה. באותו זמן התמנה הבאבא סאלי לרב של מחוז תפילאלת.

בשנת ה'תרפ"ב (1922) נסע לארץ ישראל ולמד בישיבת המקובלים בית אל. לאחר זמן מה חזר לבודניב שבמחוז תפילאלת בהוראת רבו, ראש ישיבת תפילאלת, הרב משה תרג'מן.

בשנת ה'תרצ"ג (1933) נסע שוב לארץ ישראל והתגורר בביתו של הרב יוסף שלוש בעיר העתיקה בירושלים. בתקופה זו למד בחברותא עם רבי עזרא עטייה בישיבת פורת יוסף (ע"פ השמועה), וחזר שוב בהוראת רבו. בבודניב נשא לאישה את מרים אמסלם.

בשנת תשכ"ד (1963) הגיע לארץ הקודש לעיר יבנה, בקרבת חתנו רבי אברהם אבוחצירא, אותה עזב לאחמ"כ (לפי השמועה בגלל בטיול מזלזל שהשמיע ראש הכולל ממגזר מסויים בעיר כלפי הבעל שם טוב). אז עבר לאשקלון, לאחמ"כ בשנת ה'תש"ל (1970) עבר לגור בנתיבות, שם גר עד פטירתו.

הראש"ל הרב יצחק יוסף שליט"א סיפר על הכרותו של מרן הגע"י זצ"ל עם הבאבא סאלי. פעם בהיותם באזור הדרום הפציר הרב יצחק באביו לסור מן הדרך ולהכנס לבקר את הבאבא סאלי. לאחר שהסכים ונכנסו, ישבו שעות ודברו בדברי תורה והלכה, ומיני אז ידידותם הלכה וגברה במשך השנים. במכתב המיוחד מזמן בחירתו של הגע"י זצ"ל שנחשף לא מזמן שנועד לתמוך בו ולסייע למועמדותו, ניכרת אהבתו הגדולה למרן הרב עובדיה יוסף, שאותו הוא מכנה בראש המכתב הרה"ג המפורסם, ובו כתב הבאבא סאלי כך: "שמעתי ושמחתי ברוב שמחה על כי כבוד הרב הציג מועמדותו לכהונת הרב הראשי לישראל הראשון לציון. הנני מעודדו ומחזקו בזה לעלות מעלה מעלה לחזק התורה הדת והרבנות במדינת ישראל. לך בכוח זה והושעת את ישראל. וכל המסייעים לכבוד תורתו התומכים בידי בזה למצווה גדולה תחשב להם ויבורכו מפי עליון. יהי ה' עמך חזק והתחזק. כמו"כ ידוע ומפורסם שעמד בקשר מכתבים רציף עם הרבי מלובביץ שלאחר מכן נדפסו חלקם באגרות קודש.

כתביו: יש טוענים בשמו כי הוא כתב כתבים רבים, אך אלו נלקחו ונעלמו. כמו כן כתב מספר פיוטים, המפורסם שבהם נקרא בשם "וידו לך רעיוני - אל מבטן יוצרי". על פי טענת בנו רבי ברוך אבוחצירא שביב"א, בשנת תשנ"ח, הוא רכש כתב יד של חיבור מוקדם, ולא מוכר, של אביו (הבאבא סאלי) והוציאו לאור כחלק מספר המכלול מתורת אביו בשם: אהבת ישראל, רק צילום של חלק מזערי מכתב היד מופיע בפתיחת הספר. הספר עצמו מכיל פירושים על הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך", וכיצד נרמזים בו קכ"ז מצוות התורה.

רבי ישראל אבוחצירא נפטר בנתיבות בבוקר ד' בשבט ה'תשמ"ד (8 בינואר 1984) ונטמן באותו יום בבית העלמין ועליו בניין גדול, וסביבו פארק בצורת חמסה. סביב הקבר התפתחה תעשיית מופתים וסגולות. ביום השנה לפטירתו (ד' בשבט) מתקיימת בקבר הלולה המונית, המושכת רבבות מבקרים, בהם רבנים, אישי ציבור ופוליטיקאים. מדי שנה פוקדים את הקבר כרבע מיליון איש. כמו"כ נקראו רחובות על שמו נקראו בערים ירושלים, בני ברק, ביתר עילית ועוד. כן נקראו על שמו בתי כנסת, ושכונת הבאבא סאלי בנתיבות.

בס"ד פרשת בשלח

בשבח ובהודיה לה' יתברך על הניסים הגדולים והשבת השבויים בשבועות האחרונים ובתפילה להשבת הנותרים ולישועת עם ישראל בקרוב.

השבוע נדבר בעזרת ה' על מהלך יציאת מצרים. ביציאת מצרים היו כמה שלבים, שתחילתם דווקא בהכבדת העבודה והרעת התנאים, אחר כך הפסקת העבדות על ידי עשרת המכות ושלל היציאה בפועל – שכולל את היציאה מגבולות ארץ מצרים, פרעה מתחרט כי ה' הכביד את ליבו ורודף אחרי בני ישראל להשיבם, ואז בשיא חוסר האונים נבקע ים סוף. נתבונן בנקודות בשלבי הגאולה כמשל לגאולתה של כל אחת מאיתנו. ונזכה בסייעתא דשמיא לגאולה שלמה יחד עם כל עם ישראל בקרוב, אמן.

הכבדת העבודה – התחלת הגאולה

הגזרה נגזרה עוד בברית בין הבתרים כחלק מהתנאי לקבלת הארץ (ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה) (בראשית ט"ו י"ג). עמ"י היו צריכים להיות במצרים ארבע מאות שנים. אלא שנפלו למ"ט שערי טומאה ואם היו נופלים בשער הנ' לא יכלו להיגאל לעולם. ולכן הכביד הבורא את העבודה על מנת לזרז את הגאולה. יוצא שכל מטרת הכבדת השעבוד היא למען הגאולה, לעיתים ייסורים הבאים על האדם הם בגדר אתחלתא דגאולה, ומסתיימים רחמים גדולים, כפי שאומר הבעש"ט הקדוש על הפסוק: "כי הנה אויבך ה' כי הנה אויבך יאבדו" (תהילים צ"ב י) ה' מבטא את מידת הרחמים, מי שזוכה לראות באויביו את רחמי ה', זוכה שאויביו יאבדו. מי הם האויבים של האדם? הצרות והייסורים. מטרת הייסורים אינה הקושי. לראות כמה רחמים וחסדים של הבורא גם בעצם הייסורים זהו רוח כפול. גם רגשות של עונג, מתיקות והקלה, וגם פחות זמן עד הגאולה השלמה בע"ה.

ההקלה בקושי אינה הגאולה

בני ישראל במהלך המכות לא שועבדו בפרך. וזה מצא חן בעיני רשעים שבועמ"י. כי הם העדיפו את הנוחות הזו וסרבו לצאת ממצרים. לפי פירושו של רש"י "וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים" (שמות י"ג י"ח) הקב"ה המית אותם במכת חושך. כדאי לזכור: הקלת הקושי – זה מתוק וכיף! ולגמרי להודות על כך, אך אין זה הגאולה!

להמשיך להתפלל לייחל ולבקש על גאולה שלמה. הבורא יתברך הוא כל יכול, ומי שמסתפק במועט מצד גאולתו חלילה מחסיר באמונתו בכוח הבורא יתברך. מה שקרה עד עכשיו הוא בהשגחה פרטית מדויקת, אך כל העתיד תלוי בתפילה ובמעשים, התפללי ופעלי בכל הכוח להשגת הגאולה השלימה בלי להתייאש.

יציאה מגבולות הקושי

מצרים - המסגרת שמצרה את צעדנו ובעקבותיה אנחנו תקועים. צרה מלשון צר, לחוש מגבולות מכל מיני בחינות ובעיקר מבחינת היכולת שלנו לפעול. מצרים – לשון מצור- הרגשה שבכל כיוון סגרו עלינו. טוב לחפש מהו הפתרון האפשרי. ואם עדיין איננו רואות פתח – נבטח בה', שהוא יראה לנו את הדרך, ונשחרר. לפעמים, המחשבה שהפתרון חייב להיות בהישג ידנו היא זו שתוקעת אותנו מלראות את האפשרויות שבפנינו. נתפלל לקבל ס"ד למצוא את הדרך להגיע לגאולת הנפש. לצאת מהמצר, "מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה" (תהילים קי"ח ה) כדי שנרגיש ענני – שה' עונה לנו, אנחנו רוצות להגיע לחוויה של במרחב יה, כיצד דווקא הצמצום שאנו חוות טומן בחובו שפע ומרחב עצום. ויש עוד נקודה כאן – שה נתן לייסורים תאריך תפוגה, דברנו פעם על "קץ שם לחושך" (איוב כ"ח ג), ביציאת מצרים מודגש החיפזון שהיה בזמן היציאה. הם היו חייבים לצאת כי הגיע זמן גאולתם- אפילו דחקו בהם לצאת. כל מהלך הגאולה וקריעת הים היה כדי לבנות בעמ"י את היכולת להיות בני חורין מאותו שפל

המדרגה – עם של עבדים שהתרגלו להיות בו קודם. נזכור תמיד, גם במצבים שנראים כחסרי מוצא – האמונה היא המפתח לגאולה. הקב"ה לא צריך את העזרה שלנו כלל כדי לעשות הרבה ניסים מעל הטבע. ומי שמחפש אותם **בנרות** יזכה למצוא אותם.

והדובדבן לסיום

הנשים הצדקניות שבדור זכו, שהעידו חכמים – שבזכותן נגאלו ישראל. בטוחות היו שיתרחשו להם ניסים ולפיכך יצאו עם תופים ומחולות להודות לה'. גם אנחנו מתוך הקשיים והעומס נכין תופים ומחולות ונאחז בדרכי אימותינו הצדקניות שבזכותן נגאלו אז. ה', בוחן כליות ולב, וכשרואה את רצונו לגדלו ולהללו – ייתן לנו בע"ה בלי סוף סיבות לכך. כי בדרך שהאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו מן השמים. נתפלל שנזכה שעינינו יראו את השפע שהקב"ה משפיע לנו ושידינו וליבנו יהיו כלים לקבלו ולהעניק ממנו הלאה גם לאחרים, ונזכה לעשות טוב סביבנו.

האתגר השבועי

בשבוע הזה נקדיש זמן לשיר ולהודות על הקשיים שלנו שזכינו לצאת מהם- אפשר לשיר לפני השינה או בבוקר או בכל זמן, "בתופים ובמחולות" ההזדמנות לאסוף את כל ילדייך סביבך ולספר להם על הניסים האישיים שלכם ועל הגאולה האישית שלכם – ותרקדו יחד להודות לה' על כל אלו, כך הם יקנו את היכולת והמיומנות לראות את הניסים ולהודות עליהם ולשיר לה'. וכך תזכו לתיקון גדול בנפש – כי כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה, נמחלים כל עוונותיו.

נודה לחי העולמים ונזכה לחיי עולמים,

שבת שלום ומבורך!

ליאורה דהן

מטרות העמותה

קמחא דפסחא

לימוד שירת הבקשות לילדים

בית הוראה

לימוד טעמי המקרא

כולל אברכים